

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษากระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูง
ในภาคใต้

ชื่อผู้วิจัย ปริญญา พรรณราย

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

จริยาวัตร คมพยัคฆ์ วท.บ., วท.ม., ศ.ค.

ศิริอร สีนรุ ค.บ., วท.ม., D.N.Sc.

อดิรัตน์ วัฒนไพลิน ค.บ., กศ.ม., กศ.ค.

วันที่สำเร็จการศึกษา 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

ความดันโลหิตสูง เป็นโรคเรื้อรังที่พบมากขึ้นในผู้หญิง ในระยะแรกของโรคความดันโลหิตสูง มีอาการแสดงที่ไม่เด่นชัด เป็นผลให้มีความล่าช้าในการมารับการรักษา และเกิดภาวะแทรกซ้อนตามมาได้มาก วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูงในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการ ณ แผนกผู้ป่วยนอก และหอผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลสงขลา และโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จำนวน 200 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการจับหมวดหมู่และนำเสนอในเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 66.0) สถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 57.0) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 72.0) ไม่มีอาชีพ (ร้อยละ 59.5) รายได้ส่วนตัว 1001-5000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 34.5) มีบทบาทต้องรับผิดชอบ 2-3 บทบาท (ร้อยละ 75.5) มีระยะเวลาการป่วย 1-5 ปี (ร้อยละ 54.0)

2. กระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ ให้ความหมาย และการจัดการกับอาการที่เกิดขึ้น มีการรับรู้อาการที่เกิดขึ้น 22 อาการ อาการที่พบบ่อย 3 อาการแรกคือ มีน้ศีรษะ (ร้อยละ 45.5) ปวดศีรษะ (ร้อยละ 40.5) และหน้ามืดเป็นลม (ร้อยละ 27.5) ซึ่งผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูงให้ความหมายต่ออาการที่เกิดขึ้นว่าเป็น “โรคลมหรือโรคคนแก่” (ร้อยละ 35.0) “ปวดศีรษะธรรมดา” (ร้อยละ 28.5) และ “เครียดหรือเป็นโรคประสาท” (ร้อยละ 13.5) มีเพียงร้อยละ 2.0 ที่สงสัยว่าเป็นความดันโลหิตสูง การจัดการกับอาการที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการรักษาตนเอง (ร้อยละ 83.5) มีระยะเวลาการ

สังเกตอาการและรักษาตนเองอยู่ในช่วง 1-6 เดือน (ร้อยละ 41.5) ส่วนใหญ่มีการปรึกษากับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนและเพื่อนข้างบ้านที่เป็นบุคลากรทางสาธารณสุขก่อน แล้วจึงไปแหล่งบริการสุขภาพหรือพบแพทย์

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกแหล่งและการเข้ารับบริการสุขภาพ แหล่งที่ไปเลือกรับบริการก่อนมาโรงพยาบาลที่ศึกษา ได้แก่ คลินิก, โรงพยาบาลชุมชน, โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย, โรงพยาบาลเอกชน, โรงพยาบาลทั่วไป รวมทั้ง สถานีอนามัย/ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน แหล่งรักษาแผนโบราณ และร้านขายยา ซึ่งมีเหตุผลสำคัญของการเลือกแหล่งบริการสุขภาพ คือใกล้ที่พัก เดินทางสะดวก (ร้อยละ 23.7) ขณะที่เหตุผลสำคัญของการเข้ารับบริการในโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาคือ มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล (ร้อยละ 36.5)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล และการเปลี่ยนแหล่งรักษา ผู้หญิงที่ไปเข้ารับบริการจากแหล่งบริการสุขภาพต่างๆ ก่อนมารับบริการในโรงพยาบาลที่ศึกษา มีการรับรู้ต่ออาการหลังเข้ารับบริการว่าดีขึ้นปานกลาง (ร้อยละ 46.4) และให้เหตุผลของการเปลี่ยนแหล่งบริการสุขภาพว่า ค่ารักษาแพง/ใช้สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลไม่ได้ (ร้อยละ 29.4) รองลงมาคือ รักษาไม่ได้ผลหรืออาการรุนแรงขึ้น (ร้อยละ 19.6) จึงเปลี่ยนมารับบริการสุขภาพในโรงพยาบาลที่ศึกษา

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงด้วยวิธีที่เหมาะสม กับผู้หญิงและครอบครัว สามารถให้ผู้หญิงทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด มีการรับรู้อาการที่เกิดขึ้นและให้ความหมายได้อย่างถูกต้อง สามารถเข้ารับการรักษาได้อย่างถูกต้องตั้งแต่ระยะเริ่มแรก